

- 25 Vö.: Mark Stover: Making tacit knowledge explicit: the Ready Reference Database as codified knowledge. = Reference Service Review 32 (2004) 2 164–173. p.
- 26 Pull = húzni (ha az ügyfélnek információ kell, felkeresi annak lelıhelyét, pl. könyvtárépületet, honlapot, újságosbódt), push = nyomni (az információ eljuttatása az ügyfélhez, pl. e-mailben), pass = keresztülvinni (igényfelkeltés után az ügyfél érez késztetést, illetve vesz részt az interakcióban).
- 27 Kultúra, irányítás és hatalom: a szervezeti változások kulcsai. Tömörítve. = Korszerű Vezetés 26 (1994) 8 27–30. p.
- 28 Clement: i. m., 1994.
- 29 Pors-Johannsen: i. m., 2003.
- 30 Bógel György: Tudásmenedzsment : a láthatatlan hatalom. = Magyar Távközlés (1999) 10 3–8. p.
- 31 Világgazdaság, i. m., 2004. okt. 8.

Mikulás Gábor.

Olvasásvizsgálat egy Waldorf-iskolában

A XX. századi reformpedagógiák köréből a Waldorf-módszer nálunk is mind népszerűbb. Több tucat óvoda, általános iskola és gimnázium alkalmazza a széles nemzetközi terepen sikeres Waldorf-pedagógiát. A kaposvári fıiskola könyvtáros hallgatójaként érdeklődni kezdtem aziránt, miként érvényesül az olvasás egy „hagyományos” szellemű és egy waldorfos iskola tanulói körében.

2003 májusában összehasonlító olvasásszociológiai felmérést végeztem, amelynek idevágó eredményei a könyvtáros szakma szempontjából tanulságosak lehetnek. A két helyszín: egy budapesti alternatív módszerekkel dolgozó Waldorf- és egy dunántúli megyeszékhelyi hagyományos, állami fenntartású általános iskola. A gyermekek 6. osztályosok voltak a kérdıív kitöltésekor. Felmérésem elsı témaköre a szülői háttérrel foglalkozott, a második témakör vonatkozott az olvasási és könyvtárhasználati szokásokra, a harmadik az egyéb idıtöltésre. Ezek közül most a két iskola, illetve a tanulók könyvtárhasználathoz, könyvhöz, olvasáshoz való viszonyát emelem ki.

Elöljáróban annyit, hogy számítottam arra a – végül beigazolódt – tényre, hogy a gyermekek, néhány üdıtő kivételtől eltekintve (az országos tendenciának megfelelően) ritkán, keveset és silány szöveget olvasnak.

Az **olvasás rendszerességét** tekintve a következı a helyzet: a *waldorfos* diákok 38%-a olvas naponta, 33%-a hetente többször, a többiek ritkábban (29%). A *másik iskola* diákjai közül 27% olvas naponta, ugyanennyi hetente többször, a többiek ennél ritkábban (46%).

A *waldorfosok* nem olvasnak ismeretterjesztı mőveket és sci-fit, olvasnak viszont ponyvát és krimit, ezt a *másik iskolába járók* nem szeretik. Az eredmény azért meglepı, mert a waldorfosoknak nincsenek tankönyveik, ezért feltételeztem,

hogy gyakran kell könyveket használniuk, és elsősorban az ismeretterjesztő műveket veszik a kezükbe.

Mesét és meseregényt azonos arányban olvasnak mindkét iskola tanulói. Lányregényt a *megyeszékhelyi diákok* látványosan többet olvasnak (33%), szemben a *waldorfosok* 5%-ával. Az állatregények esetében ugyanez a helyzet: a *megyeszékhelyi diákoknak* 40, a *waldorfosoknak* pedig mindössze 10%-a olvassa őket. A kalandregények és az útleírások a *waldorfosokhoz* állnak közelebb: 47%-uk olvas ilyet, a *másik iskolába járók* mindössze 10%-ával szemben. Az útleírásoknál 71% áll szemben a 47%-kal, pedig a Waldorfban a lányok vannak jóval többen. Magazinokat kétszer annyi *waldorfos* nem olvas, mint amennyi *megyeszékhelyi*, ráadásul a *waldorfosok* többsége egyfelét olvas, míg a *másik iskolába járók* 80%-a kettő vagy többfelét, de azonos témában.

A magazinok, újságok közül a *waldorfosok* az Ifjúsági Magazint, a Garfield-et, a PopCornt, a Sztár Sportot, a Donald Kacsát olvassák, elvétele egy-egy gyermek a Nemzetközi Lovasmagazint, a National Geographicot, a Game Start, a 100% Fradit, a Nemzeti Sportot, a Snoopyt, a VOX-ot, a Cinemát, a Bravót és a 100XSzépet. A *másik iskola diákjai* körében a legnépszerűbb magazin a PopCorn (33% olvassa), ezt követi a Bravo 30%-kal, majd az Ifjúsági Magazin 20%-kal, a Tudorka 17%-kal. Néhányan olvassák a 100XSzépet, az OKÉ-t, a Sztár Sportot, a Forma-1-et és a Storyt. Egy-egy gyermek olvassa a Meglepetést, a Blikket, a Rock Magazint, a Nők Lapját, a Tinát, a Sünit, a Tarzant, a Kalibert, a TopGunt, a Juniort, A Macskát, a Kutya Magazint és a Macska Mániát.

A szülők egyformán mintegy háromnegyede *nem jár* könyvtárba (76, illetve 70%). A gyerekek 37%-a a könyvtárba járás céljaként az olvasást jelölte meg, 33%-uk itt találkozik a barátaival, 27% itt tanul, 13 százalékuk pedig az új könyvekre kíváncsi.

Érdekes, hogy a *waldorfos* gyermekek ugyanakkora aránya vallotta magát olvasónak, mint a *megyeszékhelyieké*, viszont a *könyvtárba járás* tekintetében hatalmas az eltérés.

Hogy miért nem járnak könyvtárba a *waldorfos* diákok? 52%-uk szerint van elég könyvük otthon, a többiek pedig kedv-, idő- és pénzhányra hivatkoztak.

A Melyik három könyvet olvastad utoljára? kérdésre adott válaszokból kiderült, hogy a *waldorfos* diákok egyikének sem szerepelt a legutóbbi három olvasmánya között ismeretterjesztő mű. A 27 említett szerzőből 8 magyar. A „legnépszerűbb” szerzők: Thomas Brezina, Verne Gyula, Eric Kästner és Sachar Louis. A *megyeszékhelyiek* által felsorolt 35 címből 4 volt ismeretterjesztő és a 29 említett szerző közül 6 magyar. Több művet Stine-től, Mark Twaintól és Gárdonyi Gézától olvastak.

A *waldorfosok* – már akiknek van – **kedvenc könyvei**: Gergő és az álmofogók; Rézgomb és seprűnyél; Házteteji Károly és kisöcsi; A nevetlen hercegnő; Az első 50 év; Laura titkos társasága; A Gyűrűk Ura; Micimackó. A *másik iskolába járók* kedvenc könyvei: Egri csillagok; A Gyűrűk Ura; A dzsungel könyve; Harry Potter; Bredlay, az osztály réme; Anne Frank naplója; Star Wars; Varázskezek; A Pál utcai fiúk; Szélike királykisasszony; Ragadozó; Libabőr; Fegyverek fizikája.

A *waldorfos* diákok kedvenc regényhősei: Micimackó, Füles, Samu és Gandalf (A Gyűrűk Ura), Nemo kapitány. A *megyeszékhelyiek* hősei: Samu, Aragon és Regolasz (A Gyűrűk Ura), Boka, Nemecek, Árpád, Predator, Malacka, Anne Frank, Ági (Szerelmes kamaszok), Nancy Blackett (Fecskék és fruskák).

A *waldorfos* diákok nem tudták indokolni **kedvenc olvasmányaik**at. A *másik iskola diákjainak* indokai közül néhány fontosabb motívum:

- „feláldozta magát a barátaiért és a grundért.” (Nemecekéről),
- „bátor, merész és kedves”, „becsületes és jószívű.” (szintén Nemecekéről),
- „becsületes, mindig megmondja az igazat és igazságot tesz.” (Bokáról),
- „ő egy igazi magyar.” (Árpádról),
- „erős és uralja a világot.” (Predatorról).

És még két érdekes válasz:

- „nincs kedvenc hősöm, mert nem olvasok nem kötelező regényeket”,
- „nincs kedvenc hősöm. Nem vagyok már óvodás.”

Az iskolai könyvtárhoz való viszonyukban az a különbség, hogy a hagyományos általános iskolák túlnyomó többségében van, a Waldorf iskolák többségében azonban nincs könyvtár. Vajon ott az állami elvárás miatt van? A másikban pénzihiány miatt nincs? Tapasztalatom az, hogy könyvek vannak a Waldorf iskolákban, „jobb” esetben kis szobába bezsúfolva, gyermekek által nem látogatva, még rosszabb esetben dobozokban porosodnak. Szakemberre „természetesen” nincs pénz. A könyvtárosnál és a könyveknél fontosabb az iskola mindennapos működtetéséhez szükséges személyi és egyéb feltételek megteremtése, az osztálytanítók és a takarítónők fizetése, a takarítószeres és a WC-papír megvásárlása. A minőségi oktatáshoz, a gyermekek általános műveltségének kiépítéséhez és nem utolsósorban a következő generációk „olvasóvá nevelésének” megalapozásához azonban könyvtárra és képzett szakemberre is szükség lenne az alternatív módszerekkel dolgozó oktatási intézményekben.

A sorra alakuló alternatív iskolákra szemmel láthatóan nagy az igény, de helyzetük (és főként a hozzájuk kapcsolódó könyvtáraké) csak a jómódú középosztály remélt erősödésével válik stabillá, hiszen ezek az iskolák alapítványi fenntartásúak, a szülőknek fizetniük kell.

Összegzésként elmondhatom, hogy mindkét iskola gyermekei hasonló szülői háttérrel rendelkeznek, szüleik egyformán nem járnak könyvtárba. A gyermekek iskolán kívüli elfoglaltságait figyelembe véve a Waldorfba járó diákoknak több a szabadidejük, amiből akár könyvtárba járásra is fordíthatnának, de nem teszik. Bár közel ugyanannyit olvasnak, mint a megyeszékhelyiek, a pestiek nem szeretnek könyvtárba járni. A közelmúltban olvasott könyvek listájából kiderül, hogy a Waldorfba járó gyermekek az új, népszerű és meglehetősen drága könyveket olvassák, vagy mert házi könyvtárjukban megtalálható, vagy mert kölcsönadják egymásnak. A megyeszékhely iskolájába járó diákok listáján viszont jellemzően a közművelődési könyvtárak esetenként szűkös beszerzési keretébe mindenképpen beférő, klasszikusnak mondható olvasmányok szerepelnek.

Tehát a waldorfos diákok nem szeretnek könyvtárba járni, nem is járnak, a megyeszékhelyiek viszont igen. Az ok, amelynek több gyermek is hangot adott, hogy

kedvesek a könyvtárosok. A megyei könyvtár gyermekkönyvtárosai úgy dolgoznak, hogy arról egy Waldorf-módszerekkel dolgozó könyvtáros is példát vehetne. Figyelembe veszik a gyermek személyiségét, kívánságait, megadják neki a döntés lehetőségét, és ezzel képesek megteremteni a vonzó körülményeket, a gyermek számára kívánatos és visszacsalogató atmoszférát, amely alapja az olvasóvá nevelésnek.

Pintér Szilvia

Veszprémi tapasztalatok a gyerekek olvasási szokásairól 2003-ban

Céлом az volt, hogy a 11–13 éves általános iskolás gyerekek művelődési, ismeretszerzési szokásait vizsgáljam az olvasási, média- és könyvtárhasználati szokások függvényében. Azt, hogy a televízió, az internet, a számítógép milyen hatással van a könyv- és könyvtárhasználati szokásokra, és hogyan befolyásolják az olvasás minőségét. Kérdőíves felmérésemet két általános iskolában és az Eötvös Károly Megyei Könyvtárban végeztem el: összesen 90 értékelhető adatlapból dolgoztam.

A szabadidős tevékenységek vizsgálata során kiderült, hogy a gyerekek 70%-a ül hetente többször is a számítógép elé. Így a televízió mellé kapott az olvasás még egy riválist, nem is beszélve az internet növekvő népszerűségéről. Egyelőre a vizsgált veszprémi családok 32%-ának van internet-előfizetése, vagyis még mindig sok háztartás számára elérhetetlen; ugyanakkor a televízió már mindenki otthonában szinte családtaggá vált. A gyerekek legtöbb idejüket barátaikkal és tanulással töltik. Majdnem annyi időt fordítanak tanulásra, mint televíziózásra. Fény derült arra is, hogy olyan műsorokat néznek szívesen és rendszeresen, amelyeket a délutáni és esti tanulás időpontjában vagy késő éjszaka sugároznak. 91%-uk naponta órákat tölt a képernyő előtt, és a lecke mellé háttérzajként is bekapcsolják a televíziót. Könyvet hetente néhányszor vesznek a kezükbe, folyóiratot a gyerekek fele minden héten olvas. 34%-uk vallotta magáról, hogy minden nap olvas, tankönyvet biztosan.

A felmérésből kiderült, hogy az internetet tudatos információkeresésre még nem, inkább szórakozásra, böngészésre használják.

A tanulók 37%-a hetente jár könyvtárba, többségük az iskolai könyvtárba. 62%-ukról elmondható, hogy havonta egyszer meglátogatja a könyvtárat, leginkább iskolájuk könyvtárát és a megyei könyvtárat.

Legfontosabb „információforrásuk” a szülők. hozzájuk fordulnak tanácsért. velük beszélnek meg napi ügyes-bajos dolgaikat, az ő véleményük a mérvadó. Továbbá tájékozódnak a tévéből, a rádióból és baráti körükből is.

A könyvtárban történő tájékozódásra az a jellemző, hogy a diákok fele könyvtári könyvekből újságokból, folyóiratokból szerzi be információit, magától a könyvtárostól csak negyedannyian; könyvtári adatbázisokat pedig csak néhányan használnak.

Szabadidős tevékenységek időbeli megoszlása
(%)

Rang-sor	Szabadidős tevékenység	Napi 3 óránál több	Napi 1-2 óra	Heti 1-2 alkalom	Havi pár alkalom	Évi pár alkalom	Soha
1.	Beszélgetés a barátokkal	67	27	7	0	0	0
2.	Tanulás	41	56	1	0	0	2
3.	Televíziózás	36	56	8	1	0	0
4.	Beszélgetés a szülőkkel	43	41	10	1	1	3
5.	Rádióhallgatás	12	34	33	12	2	6
6.	Zenehallgatás	23	30	32	11	2	1
7.	Sport	13	21	53	3	6	3
8.	Könyvolvasás	10	24	37	20	7	2
9.	Számítógépezés	10	19	41	21	2	7
10.	Újság-, folyóirat-olvasás	2	16	52	16	9	6
11.	Könyvtár	1	3	37	29	24	6
12.	Internetezés	2	6	36	23	14	19
13.	Szakkör	0	12	41	7	7	33
14.	Különóra	2	37	48	4	4	32
15.	Kirándulás	0	3	7	43	43	3
16.	Mozi	0	1	2	22	68	7
17.	Színház	0	1	1	8	78	12
18.	Múzeumlátogatás	0	0	0	9	77	14

Szeretnek-e manapság olvasni a gyerekek?

76%-uk azt vallotta, hogy szeret olvasni. Számukra élvezetet és szórakozást jelent ez a kikapcsolódási forma, jó „unaloműző”. Tudatos olvasmányválogatás, ismeret- és szókincsgyarapítás iránti igény csak másodsorban jelenik meg náluk.

E csoportnak csupán a fele minősül gyakori könyvolvasónak, azok, akik havonta legalább egy könyvet „elfogyasztanak”.

Azok a gyerekek, akik bevallottan nem szeretnek olvasni, leginkább a tévé előtt ütik agyon az időt, vagy játszanak a számítógépen. Számukra az olvasás unalmas, nehéz, nem értik, hogy mit olvasnak, nem találnak érdeklődési körüknek megfelelő olvasmányt.

A gyakran olvasókra nem minden esetben jellemző, hogy valódi tudással gyarapodnak, mert nem mindegy, hogy ki milyen olvasnivalót vesz a kezébe.

A gyerekek háromnegyede saját bevallása szerint elolvassa a kötelező olvasmányokat. Az életrajzok és versek olvasása nem jellemző erre a korosztályra, sajnos, a krimi és a horror megelőzi a szépirodalmat és az ismeretterjesztő köny-

veket. A megkérdezettek 75 százaléka ugyan jelölte, hogy szeret olvasni, de amikor konkrétan rákérdeztem arra, hogy ki a kedvenc írójuk, mely műveit olvasták eddig, vagy mi az, amit éppen most olvasnak, nem jutottam túl biztató eredményre. 32%-uk éppen semmit sem olvasott, 38%-uk nem nevezett meg sem kedvenc író, sem kedvenc művet, pedig közülük sokan többféle műfajt is megjelöltek, amit szívesen olvasnak. Akik válaszoltak ezekre a kérdésekre, leggyakrabban kötelező olvasmányokat olvastak éppen.

Kedvencüknek a Harry Potter-könyveket és A Gyűrűk Ura trilógiát írták, a kisebbeknek a Vuk és A kis herceg tetszett.

A megkérdezettek által szívesen olvasott műfajok

Olasott műfajok	%
Kötelező	78
Humoros	63
Kaland	60
Képregény	34
Tudományos, fantasztikus	28
Horror	27
Krimi	20
Ismeretterjesztő	19
Szépirodalom	16
Szerelmes	13
Életrajz	9
Vers	7

Kivel beszédtéma az olvasás?

Olasznivalót ajánló személy	%	Olasznányélményét megbeszéli	%
Anya	49	Az anyával	62
Apa	27	Az apával	34
Testvér	19	Testvérel	30
Tanár	46	Tanárával	9
Könyvtáros	10	Könyvtárossal	1
Barát	14	Baráttal	33
Nagyszülő	2	Nagyszülöl	1
Egyéb rokon	7	Egyéb rokonnal	2
Osztálytárs	2	Osztálytárssal	2

Látható, hogy leggyakrabban édesanyjuk és tanárjuk ajánl a gyerekeknek olvasnivalót, a könyvtárosokat, sajnos, nagyon ritkán említették. Ugyanez érvényes az olvasmányok megbeszélésére is.

A média közvetítésével sokkal könnyebben és gyorsabban juthatunk el az információkhoz, mint a könyv és egyéb dokumentumforrások által, és még szórakoztatóbbnak is tűnik, mint az olvasás. Nem kell az ún. „saját belső kép” készítésével megerőltetniük magukat, hiszen a tv ebben is segít. Nagy a választék a műsorok és csatornák között: horror, krimi, thriller, szappanoperák, showműsorok a legnépszerűbbek körükben. Ha „meg van engedve”, nézik is őket: ez olyan „felölttes” dolog, és milyen „égyő”, ha valakinek nem engedik meg a szülei az éjszakai tévézést.

Kedvelt televíziós műfajok rangsora

Rang-sor	Nézett műsorok 2003-ban	%
1.	Vígjáték	88
2.	Rajzfilm	68
3.	Sorozat	63
4.	Akciófilm, krimi	52
5.	Zenei műsor	49
6.	Horrorfilm	48
7.	Kvízműsor	46
8.	Ismeretterjesztő	40
9.	Sportösszeállítás	33
10.	Hírműsor	27
11.	Dokumentumfilm	17
12.	Romantikus film	14
13.	Valóságshow	3

A hetvenes évek végén sokkal igényesebb műsorokat lehetett látni a televízióban, mindenki talált ízlésének megfelelőt, de nem ült órák hosszat a fotelban. Ma, sajnos, a csatornák számának növekedésével fordított arányban változik a műsorok színvonala. Sokan szeretik a Cartoon Network, a Nickelodeon és a MiniMax rajzfilmszatókat.

Napi rendszerességgel nézték a vizsgálat időpontjában a *Barátok közt* című magyar sorozatot, a *Betty, a csúnya lányt*, a *Jóbarátokat*, a *Bűbájos boszorkákat*, a *Nagy Őt (!)* és a *Legyen Ön is milliomos!* című kvízműsort. Nem említettek sem ismeretterjesztő filmeket, sem természet- és dokumentumfilmeket vagy más értékesebb műfajt képviselő műsorokat. Senki nem nézi közülük a Duna Tv-t, a Spektrumot, a National Geographicot, az m1, illetve m2 csatornát. Nem is várhatjuk el tőlük, hiszen ők csak a felnőttek tévézési szokásait utánozzák.

A megkérdezett veszprémi gyerekek 80%-ának van otthon számítógépe. Leggyakrabban játékprogramokat használnak, de vannak olyanok is (28%), akik házi feladatokat készítenek el vele, és csak néhányan használják programozásra.

Tanuláshoz, ismeretszerzéshez a gyerekek 43%-a használ multimédiás eszközöket: legtöbbször nyelvi (26%) és történelmi (17%) tárgyú CD-t, DVD-t. Az irodalmi, nyelvi (szótár) és természettudományos ismereteket tartalmazókat általán-

ban 10%-uk használja. Tapasztalatom szerint érdeklődnek ezen eszközök iránt, csak hogy még mindig nagyon drágák, így nem tudja minden szülő megfizetni, és a könyvtáraknak, iskoláknak is kihívást jelent beszerzésük, hiszen nehéz pénzforráshoz jutni, legtöbbször csak pályázatok útján van erre lehetőség.

Az olvasás és a televíziózás mellett a legújabb – és a társadalmi struktúrát is rohamos gyorsasággal átszervező – információforrás internet. Azt gondolom, hogy épp ezért különösen nagy szerephez jut az értő olvasás képessége, mert aki ezt nem tanulja meg, az nem fog tudni szelektíven válogatni a rázúduló hatalmas információtömegben, nem alakul ki benne az elemző és kritikus gondolkodás képessége.

A gyerekek internetet leggyakrabban az iskolában és otthon használnak, de előfordul, hogy könyvtárban, a szülei munkahelyén vagy a barátjuknál.

Mire használják a gyerekek az internetet?

Tevékenység	%
Böngészés	62
Szórakozás	60
Tudakozódás	34
E-mail	27
Tanulás	23
Ismerkedés	20
Kiselőadás készítése	3
Nem használja	9

Legszívesebben csak böngésznek a világhálón, és még nem igazán jellemző rájuk a tudatos információkeresés. Kevés gyerek ismeri fel annak lehetőségét, hogy tanulmányaihoz is keressen honlapokat, internetes oldalakat.

Az internet-generáció születésével újfajta problémával kell szembenéznie szülőknek, tanároknak, könyvtárosoknak egyaránt: a gyerekek jobban értenek a számítógéphez, mint mi, felnőttek, így könnyűszerrel juthatnak számukra káros információkhoz. Sok veszélyt rejt magában az, hogy a világ belefér egy „dobozba”, és hamarosan ki sem kell tenniük a lábukat otthonról, ha szükségük van információra, emberi kapcsolatokra, árura stb.

Mi, felnőttek csak úgy óvhatjuk meg gyermekeinket a veszélyektől, ha hajlandók vagyunk megtanulni az informatika nyelvét, mert az internet, ha jól bánunk vele, nagyon hasznos eszköz, segítség rohanó világunk ügyes-bajos dolgainak elintézéséhez, segít időt, pénzt, energiát megtakarítani, de csak ha okosan használjuk.

Nemcsak a gyerekek olvasási és információszerzési szokásainak minőségét mértem fel, hanem annak technikai részét is: tudnak-e hatékonyan információt gyűjteni, hogyan használják a könyvtárakat, milyenek a könyvtárhasználati szokásaik?

Fontos, hogy otthon is álljon rendelkezésükre egy kis otthoni könyvtár, amely mindig kéznél van. A legtöbb gyereknek odahaza 21 és 51 db közötti könyve van,

e kis gyűjtemények leginkább ifjúsági irodalomból és ismeretterjesztő könyvekből állnak. 20%-uk mondta, hogy otthoni könyvtárában leggyakrabban nyelvkönyvek fordulnak elő.

A legtöbb gyerek (82%), szokott könyvtárba járni, leginkább a megyeibe és saját iskolájuk könyvtárába. Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár sokszor tart könyvtári foglalkozásokat, óvodás és iskolás csoportokat fogad, gyermekvetélkedőket rendez.

Azok a gyerekek, akik nem szeretnek könyvtárba járni, okként azt jelölték meg, hogy nincs idejük, mert sokat kell tanulniuk, vagy nem érdeklik őket a könyvek, elegendőnek találják az otthon felelhető irodalmat, vagy éppen az érdeklődési körüknek nem találnak megfelelő könyveket.

A könyvtárba járó gyerekek fele szokott újságot, folyóiratot olvasni a könyvtárban, de csakúgy, mint a televíziózási és könyv olvasási szokásaikra, a kommersz műfaj a jellemző. Ilyen lap a Bravo, amelyet a legtöbben olvasnak, az Ifjúsági Magazin, a Popcorn, a Story. Csupa könnyűzenei, illetve pletyka- és bulvárlap. Alig-alig említik a Természet Világát, a Naplót (Veszprém megyei napilap), a Tudásfáját és más ismeretterjesztő folyóiratokat. A fiúk sem emlegetnek számítástechnikai (PC Guru, PC World, Chip stb.) folyóiratokat.

A megkérdezettek által igénybe vett könyvtári szolgáltatások rangsora

Sorszám	Könyvtári szolgáltatások igénybevétel szerint	%
1.	Kölcsönzés	89
2.	Könyv olvasás	62
3.	Tanulás	58
4.	Helyben használat	42
5.	Újság olvasás	39
6.	Böngészés	36
7.	Videózás	32
8.	Számítógép-használat	27
9.	Kiselőadásra készülés	26
10.	Internethasználat	22
11.	Beszélgetés a könyvtárossal	11
12.	Könyvtári foglalkozás	8
13.	Katalógushasználat	8
14.	Videokazetta-kölcsönzés	7
15.	Rendezvényen való részvétel	7
16.	Zenehallgatás	5
17.	Hangkazetta kölcsönzés	4

Világosan kitetszik a táblázatból, hogy a gyerekek a hagyományos értelemben vett könyvtári szolgáltatások kategóriájába sorolható tevékenységeket folytatnak elsősorban. A számítógép- és internethasználat a könyvtárban még nem igazán

elterjedt, valamint az audiovizuális dokumentumok használata és kölcsönzése sem túl gyakori a körükben.

Tájékozódási szokásairól elmondható, hogy 73%-uk maga keresi meg a dokumentumokat vagy a szükséges információt, 43%-uk kérdezi meg a könyvtárost, és csak néhányan használják a katalógust vagy a számítógépet, mert a legtöbb könyvtárban gyerekek számára nincs a gyerekkönyvtárban vagy gyermekrészlékben olvasói gép.

Az már biztos, hogy az olvasás mint szórakozás és mint ismeretszerzési forrás nem lesz olyan fontos, mint a múlt században volt. Elérkezett a Gutenberg galaxis alkonya?

A gyors információáramlás következtében – és az informatikai berendezések fejlődésének „köszönhetően” – az olvasásra a habzsoló, az információéhséget kielégítő, de tartalmi és stilisztikai szempontból a felületesség és leegyszerűsítettség lett jellemző. Fennáll annak a veszélye, hogy gyermekeink szókincse egyre szegényedik, és nem a mű irodalmi színvonala, stílusa számít, hanem az információ frissessége. Ezidáig azt mondtuk, hogy az írott szó stílusosabb, gondosabb a mondat szerkesztésű, árnyaltabb fogalmazású, pontosabb, mint a beszélt nyelv; de gondoljunk arra, milyen hevenyészett szöveg, amit az interneten, e-mailben vagy sms-ben olvasunk.

Rohan a világ, nincs idő „szépen fogalmazni”.

Az igénytelen kivitelű és tartalmú szórakozás ellen nagyon nehéz védekezni, mert ha valami igényesebb könyvet, folyóiratot, multimédiás eszközt szeretnénk adni gyermekeink kezébe, azok, sajnos, meglehetősen drágák. A könyvtáraknak viszont az olvasói igényeket kell kielégíteniük, amelyek közé a bulvár nagy mértékben beletartozik.

Szülők, pedagógusok, könyvtárosok összefogásával azonban, úgy hiszem, tehetünk valamit ennek megváltoztatása érdekében.

Némethné Pozsgai Éva

Jelentkezési felhívás a Debreceni Egyetem informatikus könyvtáros szakára

A Debreceni Egyetem Informatikai Kara a 2005/2006. tanévre is meghirdeti az informatikus könyvtáros szakot az egyetemi és főiskolai oklevéllel rendelkező könyvtárosok, könyvtárostanárok számára. A képzés költségtérítéses, időtartama öt félév. Az utolsó szakaszban lehetőség nyílik speciális képzésre is, informatikus könyvtáros és könyvtárostanárr irányban. A végzettek informatikus-könyvtáros egyetemi oklevelet kapnak. **Jelentkezési határidő: 2005. február 15.** A tudnivalókról és a költségtérítés várható összegéről a *Felsőoktatási felvételi tájékoztató 2005* című kiadványból kapnak felvilágosítást az érdeklődők. A levelező képzésre jelentkezhetnek a tanár- és tanítóképző főiskolák könyvtár szakán 2005 júniusában oklevelet szerző hallgatók is. Felvételi vizsga nincs. Tisztelettel várjuk kollégáinkat egyetemünkön.

Debreceni Egyetem Informatikai Kara